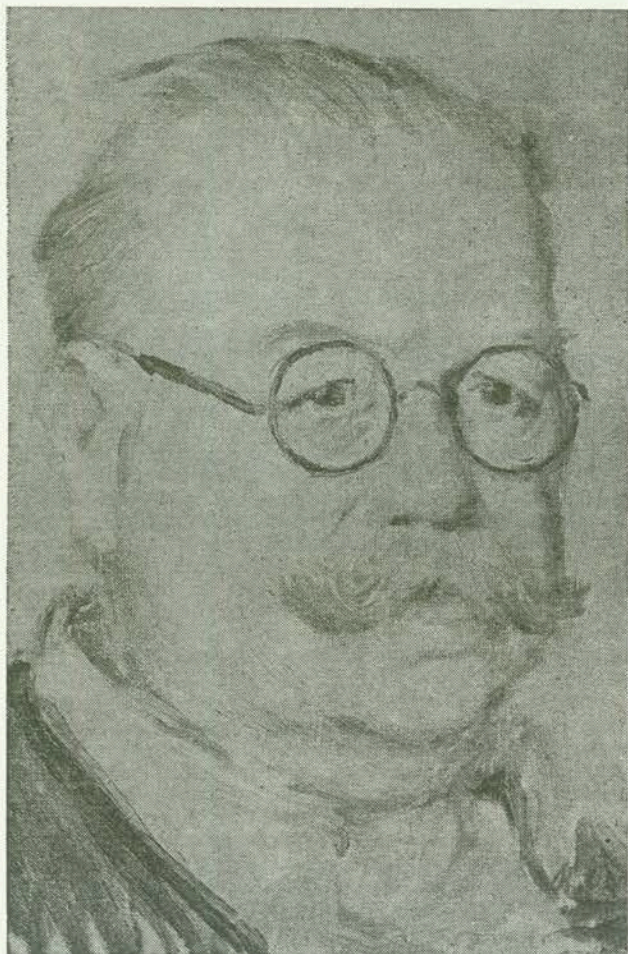

U spomen Franji Duganu (dvadesetpeti obljetnica smrti)

12. prosinca 1973. navršilo se dvadeset pet godina od dana kad je umro veliki naš orguljaš i improvizator Franjo Dugan, »Francek«, kako su ga prijatelji i znanci od milja zvali prepričavajući koju od mnogih anegdota iz njegova života.

Sjećajući se tog datuma Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu održao je 19. prosinca prigodno komemorativno veče ispunjeno Duganovim pjevanim i orguljskim skladbama. Veče je započelo kratkim predavanjem I. Spralje, koje je imalo stvrhu da nas podsjeti na čudnovatu igru sudbine u životnom toku tog glazbenika. Ta igra sudbine tjerala ga je da ekvilibrira između zanimanja srednjoškolskog profesora matematike i fizike te želje i potrebe da se bavi glazbom, da komponira, svira orgulje, upoznaje mlade s temeljnim načelima zvukovne umjetnosti. Igra sudbine uzdigla ga je do časti da upravlja tada najznačajnijom glazbenom ustanovom u Zagrebu, da bi nešto kasnije učinila upravo obratno, negirajući mu svaku vrijednost.

Franjo Dugan

Prilično brojan mješoviti zbor, okupljen za ovu priliku, najprije je oživio klasičnu ljepotu poznate Duganove skladbe »Molitva«. Isti je zbor na kraju programa ove komemorativne večeri, pod ravnanjem Anđelka Milanovića, izveo motet »Tebe mj hvalimo, Bože«. Dok se prva skladba izvodi prilično često, druga je danas skoro posve nepoznata, iako je vrlo efektana, stvorena u baroknom polifonom stilu. Slušajući je, čovjeku se upravo nameće misao: iz poželjnih primjeraka 'Sv. Cecilije' trebalo bi to opet izvući van, u život, staviti na programe zborova. To je djelo zaista zaslužilo da njegovi zvuci još mnogo

puta odjeknu, ne samo u crkvi, već i u koncertnoj dvorani.

Tijekom večeri tenor Josip Novosel izveo je uz orguljsku pratnju dva kraća djela »Benedicat tibi Dominus« (Blagoslovio te Gospodin) i »O quam suavis est, Domine«. (O, kako je ugodan, Gospodine). Obje skladbe imaju vrlo jednostvnu fakturu, ali pred solo pjevača postavljaju prilično velike zahtjeve s obzirom na raspon tonova, a također i u posve tehničkom smislu?

Pjevači katedralnog muškog zbora, koji vodi maestro Ljubomir Galetić, pjevali su »Eram quasi agnus« (Bijah kao janje), izražajnu skladbu, koja punoćom zvuka ostavlja na slušaoca vrlo snažan dojam.

Duganovu skladbu »Ave Maria« izvela je mezzosopran s. Cecilija Pleša uz orguljsku pratnju Anđelka Klobučara. Ova skladba, prožeta snažnim emocijama, također je s nepravom zapostavljena i relativno slabo poznata. Ona pruža pjevaču krasne mogućnosti. Također treba spomenuti i vrlo lijep tok dionica u orguljskoj pratnji. Ukoliko bi notni tekst te skladbe bio ponovno reproduciran, vjerujem da bi je dosta pjevača solista prahvatilo i izvodilo.

Da bi letimična predodžba stvaralaštva Franje Dugana bila potpunija, maestro Anđelko Klobučar izveo je tijekom večeri i dvije orguljske skladbe kratki »Preludij u Es-duru« i »Fugu u c-molu«.

Nekoliko dana kasnije, u subotu, 22. prosinca, održan je u zagrebačkoj katedrali, u kojoj je Franjo Dugan kroz niz godina najprije zamjenjivao Vatroslava Kolandera, a zatim i postao glavni orguljaš, još jedan koncert njegovih skladbi. Ovaj put je katedralni muški zbor, osim »Eram quasi agnus« izveo još i »Unus ex discipulis meis« (Jedan od mojih učenika) u kojem su zamjetljiva stroga načela renesansno-baroknog višeglasnog kretanja melodijskih dionica. Mezzosopran Mia Končić izvela je uz orguljsku pratnju vrlo lijepi »Salve Regina« (Zdravo Kraljice), a tenor Josip Novosel obje već navedene Duganove kompozicije. Imajući ovaj put na raspolaganju velike katedralne orgulje Anđelko Klobučar se odlučio da u program koncerta uvrsti ove skladbe za taj instrument: »Fantazija na pučku popijevku«, zatim »Toccata u g-molu« te »Kromatska fuga u c-molu«. Oba posljednja djela ubrajaju se među najpoznatija, a prema mišljenju muzikologa, i najbolja orguljska ostvarenja Franje Dugana.

Kako je u 1974. godini stogodišnjica Duganova rođenja, neka ova dva koncerta budu shvaćena kao uvod u nastojanje da se njegova djela što više upozna, uvod u nastojanje da svaki pjevački zbor izvede barem jedno njegovo izvorno djelo, a da i ne spominjemo mogućnosti koje u vezi s tim pružaju solo pjevačima i orguljašima.

N. Durko

Dani hrvatske glazbe

(od 10. do 21. XII. 1973.)

Već četvrtu godinu tijekom prosinca održavaju se brojne glazbene priredbe pod zajedničkim nazivom »Dani hrvatske glazbe«. Te se priredbe organiziraju sa željom da se širi društveni krugovi u većoj mjeri zainteresiraju za naše glazbeno stvaralaštvo. Ove godine ta je namjera organizatora u potpunosti ostvarena. Sve priredbe bile su izvrsno posjećene, bez obzira gdje su se održavale — u Zagrebu, (Hrvatski glazbeni zavod, Povijesni muzej Hrvatske, Društvo hrvatskih skladatelja, Kazalište »Komedija«, Muzej grada Zagreba, Studio 'Istra'...), zatim u Karlovcu, Slavanskom Brodu i Sisku.

Program ovogodišnjih »Dana hrvatske glazbe« zamišljen je u znaku proslave stote obljetnice rođenja Blagoja Berse, začetnika modernih skladateljskih nastojanja u našoj glazbi: izložba o njegovu

životu i radu, dva komorna koncerta: Bersa i njegovi učenici, Bersa u izvedbi mladih (učenici zagrebačkih muzičkih škola i studenti Muzičke akademije), zatim Djela Blagoja Berse (društveni koncert HGZ), Simfonijska djela Blagoja Berse (Zagrebačka filharmonija), otkrivanje spomen ploče i poprsja, znanstveni skup o njemu s brojnim predavačima (Josip Andreis, Milo Cipra, dr. Koraljka Kos, dr. Krešimir Kovačević, dr. Žija Kučukalić, dr. Hubert Pettan, Andrija Tomašek, dr. Lovro Županović). Naravno da je najveći dio priredbi bio ispunjen djelima suvremenih hrvatskih skladatelja svih smjerova, jer je njihovo prezentiranje javnosti glavni cilj postojanja ove glazbene manifestacije. Kako je izveden vrlo velik broj djela, a također je priličan i broj izvođača koji su sudjelovali u tim priredbama, čak i samo navođenje naslova i imena zahtijevalo bi prilično prostora. Stoga se u ovom kratkom osvrtu zadovoljimo odavanjem priznanja **Društvu hrvatskih skladatelja** na vrlo uspješnoj organizaciji, a napose užoj redakciji cjelokupnog programa (Zlatko Pibernik, Miroslav Miletić, dr. Lovro Županović, Zvonko Špišić te brojni suradnici) koja je morala uložiti ogromne napore da bi zamisao od kraja uspjela. Ujedno želimo da se 1974. ne zaboravi stogodišnjica rođenja skladatelja Franje Dugana.

N. Durko

Institut za crkvenu glazbu

Na koncu šk. g. 1972/73., 28. VI. bilo je na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu **dijeljenje diploma**. Prisutni su bili gg. biskupi dr. J. Lach, dr. J. Salač, dekan Kat. bogoslovnog fakulteta dr. Vjekoslav Bajsić, nastavnici i slušači Instituta, poglavarice, rodbina i prijatelji diplomantica. Najprije je prisutne pozdravio predstojnik Instituta mo. Anđelko Milanović. Zatim su pozdravili i čestitali diplomantica ma biskup Lach, biskup Salač i dekan Bajsić. Diplome je podijelio biskup Lach. U ljetnom roku diplomirale su: Marija s. Fabiola Bobaš, Božica s. Dolores Jakelić, Pera s. Valentina Marinović, Anđela s. Krešimira Skopljaković, Ankica Tomas i Ankica Trstenjak. Nagrade Centra »Kršćanska sadašnjost«: Tavelić — prvi hrvatski svetac i Bogorodica s Djetetom u staroj hrvatskoj umjetnosti dobile su s. Valentina Marinović i Ankica Tomas. U jesenskom roku diplomirale su još: Marija s. Lucijana Čović, Ljubica s. Nela Jurić i Joža s. Cecilija Kobal.

Zabilježeno uz XIX. splitsko ljeto

Splitske ljetne priredbe od svog su osnutka godine 1954. bile u prvom redu operno-dramski festival, kojemu su glavna obilježja davale reprezentativne izvedbe belkazističkih opera i antičkih tragedija. Mišljenjem naziva u Splitsko ljeto 1968. ta manifestacija gubi svoje prvotne značajke i počinje tragati za novom fiziognomijom koju, prema mišljenju organizatora, dobiva godine 1971., kad je Ljeto podijeljeno u tri bloka: **Jugoslavensku glazbenu scenu** (danas Jugoslavensku muzičku scenu), **Internacionalni festival zabavne muzike i Dane opere, drame, baleta...** Međutim, rezultati proteklih triju sezona pokazuju da fiziognomija nije sretno oblikovana i da bi tu ipak nešto trebalo mijenjati, u što nas je uvjerilo i XIX. splitsko ljeto koje je, kao možda ni jedan splitski festival dosad, postavilo neodgodiv zahtjev za promjenom.

To se prvenstveno odnosi na prvi blok, a posebice na Dane drame, opere, baleta...

Iako je i prošlih godina bilo određenih primjedaba, ovog se ljeta pokazalo da je Jugoslavenska muzička scena sve prije negoli scena, tribina glazbenih scenskih ostvarenja (opera, opereta, baleta, mjuzikla). Od ukupno deset priredaba tog ciklusa je jedna je večer bila posvećena operi (D. Savin: »**Tripeće**« i »**Ljubovnici**«), jedna »muzičkom plakatu«, moglo bi se reći scenskom oratoriju, Ive Maleca »**Sam protiv svih**«, dvije baletu (K. Baranović: »**Licitarsko srce**«; Lj. Brangjolica: »**Ratna priča**«, T. Zografski: »**Putovanja**«, T. Prošev: »**Valovi**« i B. Ivanovski: »**Freske**«), a šest koncertima. Iстина, u okviru prvoga bloka trebala su biti izvedena još tri glazbeno-scenska djela: »**Pokondirena tikva**« Mihovila Logara (Beogradska opera), »**Matija Gubec**« Riste Savina (Ljubljanska opera) i »**Dundo Maroje 72**« Gjele Jusića (zagrebačka »Komedija«), ali su zbog novčanih teškoća (a izgleda, kako se moglo čuti za Okruglim stolom kritike 28. lipnja, i zbog nekih drugih razloga) te kuće odustale od svog sudjelovanja na Devetnaestom splitskom ljetu. Ovomu treba dodati da su u blok predviđen za Jugoslavensku muzičku scenu ove godine »uletjele« i tri dramske predstave (»**Olovka piše, piše srcem**« P. Minčića i »**Kralj Ubu**« A. Jarryja u izvođenju »Ateljea 212« i Krležin »**Kristofor Kolumbo**« u izvedbi Narodnog pozorišta iz Zenice). Kad se prisjetimo da je većina izvedaba Jugoslavenske muzičke scene (osobito koncerti) održana pred polupraznim gledalištem, onda se treba zamisliti nad daljnjom sudbinom te tribine i čim prije definirati njezinu ulogu, program i značaj.

Operne predstave ovog su ljeta, nažalost, bile svedene na gotovo simboličnu mjeru. Vidjeli smo tradicionalnu Verdijevu »**Aidu**« i »**Nabucca**«, djelomično Mascagnijevu »**Cavalleriju rusticanu**« (izvedba prekinuta zbog kiše) i Leoncavallove »**Pagliaccije**« (sve u izvođenju Opere splitskoga Hrvatskoga narodnog kazališta), te »**Halku**« S. Moniuszka i »**Fausta**« Ch. Gounoda (u izvođenju Velikog kazališta iz Łódźa — Poljska). Kad se pak ima na umu tradicionalna sklonost splitske publike prema opernim izvedbama, onda je to zaista nedovoljno. A da publika traži upravo operne predstave najbolje potvrđuje ovogodišnja »**Aida**«, koja je davana ne samo pred rasprodanim nego na prenatranom Peristilu (gledalište ima oko 600 mjesta, a računa se da je te večeri »**Aidu**« gledalo preko tisuću posjetitelja). Vrlo dobar posjet zabilježen je i na izvedbi »**Nabucca**«, kao i na »**Pagliaccima**«, a i ostale operne večeri imale su veliki broj posjetitelja. Dakle, očito je da u buduće o tomu treba voditi više računa i u sastavljanju programa dati prednost operi.

Dok je na opernim predstavama tako, na koncertnim se večerima i ove godine ponavljala slika s proteklih festivala: najveći broj tih priredaba održan je pred polupraznim gledalištem, bolje reći slušalištem, iako kula samostana Sv. Frane, u kojem je priređena većina koncerata, ne može primiti baš veliki broj posjetitelja. Prazninom su osobito zjapili koncerti u Meštrovićevu kašteletu, osim koncerta Igora Ojstraha koji je bio najbolje posjećena koncertna priredba (rasprodan), ali tom odazivu publike nije odgovarala i kvaliteta Ojstrahove izvedbe.

Koncertima je, nesumnjivo, u programu Splitskog ljeta dano odviše mjesta: ove ih je godine bilo 15, što je nerazmjerno prema opernim predstavama (8) i baletnim večerima (4), pa je i tu poželjna promjena. Usput bih još istaknuo paradoks: koncerti se u zimskoj sezoni daju pred rasprodanom dvoranom »**Dalmacijakoncerta**« (oko 300 mjesta), a ljeti, eto, nije moguće popuniti niti kula Sv. Frane.

Dosad sam u nekoliko navrata upozoravao da međunarodni festival zabavne glazbe ne bi trebalo »trpati« u okvir Splitskoga ljeta, jer je »sudjelovanje« te »smotre zabavnih nota« samo formalno. Naime, festival zabavne glazbe uvijek se posebno (i bogatije) reklamira, neovisno od ostalih priredaba Splitskoga ljeta; posebno se i financira, a njegovom pripremom, organizacijom i izvedbom rukovodi posebna ekipa. S obzirom na to da među njima ne postoje dodirne